

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

VALSTS PREZIDENTA PAZIŅOJUMS

Rīgā

2020. gada 24. martā

Nr. 9

Par priekšlikumiem likumprojektam “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums”

Daru zināmu ka, izmantojot Valsts prezidentam Saeimas kārtības ruļļa 107. pantā paredzētās tiesības, esmu *iesniedzis divus priekšlikumus* likumprojektam “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums”, kā arī *vērsis Administratīvi teritoriālās reformas komisijas uzmanību* uz atsevišķiem pirms trešā lasījuma rūpīgi apsveramiem jautājumiem.

I

Vēlos vēlreiz uzsvērt, ka administratīvi teritoriālā *reforma ir nepieciešama* un es noteikti atbalstu tās īstenošanu.

Augstu vērtēju Administratīvi teritoriālās reformas komisijas līdz šim paveikto darbu pie šā likumprojekta, kā arī mūsu konstruktīvo domapmaiņu par iespējamo likumprojekta pilnveidošanu tikšanās reizē Rīgas pilī 2020. gada 3. martā.

Esmu jau vērsis Administratīvi teritoriālās reformas komisijas uzmanību, ka šajā likumprojektā *visas detaļas būtu nepieciešams noslīpēt* tā, lai tās neradītu negatīvu blakusefektu (*sk. Valsts prezidenta 2020. gada 24. februāra vēstules Nr. 71 Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisijai 8. lpp.*).

Tikšanās reizē ar Administratīvi teritoriālās reformas komisijas locekļiem esam pārrunājuši, ka trešais lasījums ir tieši īstā iespēja šādam likumprojekta slīpējumam, lai mazinātu administratīvi teritoriālās reformas kritiku, rastu jēdzīgus kompromisus un radītu stabilus priekšnoteikumus sekmīgai administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai.

II

Likumprojektam “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” ir noteikts mērķis un tiesībpolitiski formulēti kritēriji, saskaņā ar kuriem veicama administratīvi teritoriāla reforma. Tajā pašā laikā jaunveidojamo lielo pilsētu (iepriekš – republikas pilsētu) un novadu pašvaldību skaits un to robežas ir *likumdevēja politiska izšķiršanās*.

Administratīvi teritoriālās reformas īstenošanā tieši likumdevējam ir ļoti plaša novērtējuma un rīcības brīvība. Taču tas uzliek arī likumdevējam *īpašu atbildību* par administratīvi teritoriālās reformas rezultātiem.

Likumdevēja pieņemtajiem lēmumiem likumprojekta “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” apspriešanas gaitā būtu jābūt racionāliem, loģiskiem un pamatotiem.

Ir svarīgi, ka pats likumdevējs spēj būt konsekvents un nodrošināt, ka vieni un tie paši likuma principi attiecināti un pielietoti visu jautājumu izlemšanā viena likuma ietvaros.

Jo īpaši šajā, teju katram Latvijas iedzīvotājam būtiskajā likumā nedrīkstētu pieļaut neloģiskas nekonsekvences, kas pretējas likuma sistēmai un tā *ratio legis*, kā arī nepamatoti atšķirīgu attieksmi salīdzināmās situācijās.

Esmu aicinājis Administratīvi teritoriālās reformas komisiju pirms trešā lasījuma vēlreiz rūpīgi izsvērt tās likumprojekta normas, kas izpelnījušās visvairāk pārmetumus un diskusijas, kā arī raisījušās vietējo kopienu iebildumus un neizpratni.

Ja pieņemtais likums sevī ietvers neloģiskus risinājumus vai neņems vērā iespējamās pretrunas jaunveidojamo pašvaldību un to robežu noteikšanā, pastāv pietiekami ticama iespēja, ka šai administratīvi teritoriālajai reformai varētu būt pagaidu raksturs un pašā likumā tiks radīti priekšnoteikumi likumdevējam vēlreiz atgriezties pie atsevišķu jautājumu pārlemšanas. Tas nebūtu vēlams.

Esmu pārliecināts, ka Administratīvi teritoriālās reformas komisija spēs vēlreiz izsvērt šos sarežģītos jautājumus, lai radītu stabilu pamatu visas valsts vienmērīgai un ilgtspējīgai attīstībai visas Latvijas sabiedrības kopējās interesēs.

III

Esmu jau uzsvēris, ka administratīvi teritoriālajai reformai būtu jābūt vērstai kā uz (1) vietējo pašvaldību darba efektivizēšanu un pakalpojumu pienācīgu nodrošināšanu katrā pašvaldībā, tā arī uz (2) iedzīvotāju demokrātiskās piederības vietējām kopienām un kultūrvēsturiskās identitātes stiprināšanu (*sk. Valsts prezidenta 2020. gada 24. februāra vēstules Nr. 71 Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisijai 2. lpp.*).

Likumprojektā “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” arī pēc otrā lasījuma primāri ir ietverti risinājumi, kas vērsti lielākoties uz vietējo pašvaldību darba efektivizēšanu un pakalpojumu pienācīgu nodrošināšanu katrā pašvaldībā.

Joprojām šajā likumprojektā problemātiska ir iedzīvotāju demokrātiskās piederības vietējām kopienām un kultūrvēsturiskās identitātes stiprināšana.

IV

Uzskatu par savu pienākumu atgādināt par vietējo kopienu *kultūrvēsturiskās identitātes un piederības apziņas konkrētai latviešu vēsturiskajai zemei nozīmīgumu*. Tie ir ne mazāk svarīgi apsvērumi kā vietējo pašvaldību jaudīguma veicināšana un pienācīgu pakalpojumu nodrošināšana katram iedzīvotājam. Identitātes un piederības jautājumu atstāšana ārpus šā likumprojekta ietvara ir radījusi pietiekami lielas neskaidrības un arī papildu pretestību administratīvi teritoriālajai reformai.

Ikvienai vietējai kopienai, kurai ir būtiski jautājumi par tās kultūrvēsturisko identitāti un piederību noteiktai latviešu vēsturiskajai zemei, jāspēj *jau šajā likumā rast skaidri paustu likumdevēja gribu* konkrētā tiesību normā par identitātes un piederības aspektu ievērošanu un likumdevēja apņēmību sekmēt to aizsardzību.

Mana prioritāte ir rosināt *likumdošanas ceļā noteikt latviešu vēsturisko zemju robežšķirtnes*, definējot katra pagasta un mazpilsētas piederību noteiktai latviešu vēsturiskajai zemei – Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai, kā arī *likumā paredzot konkrētus valsts un vietējo pašvaldību uzdevumus* šīs identitātes un piederības stiprināšanā.

Otrajā lasījumā atbalstītais likumprojekta pārejas noteikums, kas paredz uzdevumu Ministru kabinetam līdz 2020. gada 31. decembrim sagatavot un iesniegt Saeimai koncepciju par kultūrvēsturisko novadu ilgtspējīgas attīstības un kultūrvēsturisko kopienu dzīves telpas attīstības atbalstu, ir solis pareizajā virzienā. Tomēr *būtu nepieciešams jau šobrīd likumā paredzēt* likumdevēja

pienākumu un atbildību latviešu vēsturisko zemju - Vidzemes, Latgales, Kurzemes, Zemgales un Sēlijas, robežšķirtņu jautājumu risināt ar likumu.

Esmu aicinājis likumprojekta 3. pantu, kas nosaka plānoto likuma darbības jomu, trešajā lasījumā papildināt ar otro daļu šādā redakcijā:

“(2) Iedzīvotāju kopīgās identitātes stiprināšanai un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai pilsētu un pagastu piederību latviešu vēsturiskajām zemēm – Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai – regulē atsevišķs likums.”,

kā arī līdzšinējo panta tekstu uzskatīt par panta pirmo daļu.

V

Esmu jau vērsis Administratīvi teritoriālās reformas komisijas uzmanību *uz nepieciešamību stiprināt vietējās kopienas (pagastus un mazpilsētas), paredzot tām iespēju demokrātiski ievēlēt savus pārstāvjus un atbilstoši katras vietējās kopienas jaudīgumam tām piešķirt noteiktas kompetences vietējo, lokālas nozīmes jautājumu kārtošānai (sk. Valsts prezidenta 2020. gada 24. februāra vēstules Nr. 71 Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisijai 2. – 3. lpp.).*

Man ir gandarījums, ka tikšanās laikā ar Administratīvi teritoriālās reformas komisijas locekļiem šis priekšlikums guva atbalstu un Administratīvi teritoriālās komisijas deputāti pauda gatavību to sekmēt. Rosinu *jau šobrīd likumprojekta pārejas noteikumus fiksēt attiecīgo politisko izšķiršanos ar konkrētu uzdevumu Ministru kabinetam sagatavot likumdevēja gribai atbilstošu likumdošanas iniciatīvu.*

Esmu aicinājis likumprojekta pārejas noteikumu 11. punktu, kas paredz uzdevumus Ministru kabinetam, trešajā lasījumā papildināt ar jaunu otro apakšpunktu šādā redakcijā:

“(2) līdz 2020. gada 31. decembrim izstrādā un iesniedz Saeimā izskatīšanai likumprojektu, kas paredz vietējo kopienu (pilsētu un pagastu) tiesības demokrātiski ievēlēt savus pārstāvjus un piešķir šīm vietējām kopienām kompetenci vietējās nozīmes jautājumu kārtošānai.”,

kā arī attiecīgi mainīt turpmāko apakšpunktu numerāciju.

VI

Saeimas kārtības rullī noteiktajā kārtībā iesniedzot Administratīvi teritoriālās reformas komisijai apspriešanai savus priekšlikumus, esmu novēlējis sekmes un izdošanos nozīmīgā likumdošanas darba pabeigšanā, lai tiktu pieņemts *sabiedrības kopējām interesēm atbilstošs un visas Latvijas vienmērīgu un ilgtspējīgu attīstību sekmējošs likums.*

Vēlos īpaši uzsvērt, ka tā ir tieši Saeimas un tās Administratīvi teritoriālās reformas komisijas atbildība pabeigt sāktu likumdošanas darbu ar labu un jēdzīgu rezultātu.

VII

Ņemot vērā iepriekš minēto, esmu iesniedzis šādus priekšlikumus likumprojektam “Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” (Saeimas likumprojekts Nr. 462/Lp13):

1. papildināt likumprojekta 3. pantu, kas nosaka plānoto likuma darbības jomu, ar otro daļu šādā redakcijā:

“(2) Iedzīvotāju kopīgās identitātes stiprināšanai un kultūrvēsturiskās vides saglabāšanai un ilgtspējīgai attīstībai pilsētu un pagastu piederību latviešu vēsturiskajām zemēm – Vidzemei, Latgalei, Kurzemei, Zemgalei un Sēlijai – regulē atsevišķs likums.”,

uzskatīt līdzšinējo panta tekstu par panta pirmo daļu;

2. papildināt likumprojekta pārejas noteikumu 11. punktu, kas paredz uzdevumus Ministru kabinetam, ar jaunu otro apakšpunktu šādā redakcijā:

“2) līdz 2020. gada 31. decembrim izstrādā un iesniedz Saeimā izskatīšanai likumprojektu, kas paredz vietējo kopienu (pilsētu un pagastu) tiesības demokrātiski ievēlēt savus pārstāvjus un piešķir šīm vietējām kopienām kompetenci vietējās nozīmes jautājumu kārtošanai.”,

attiecīgi mainīt turpmāko apakšpunktu numerāciju.

Valsts prezidents

Egils Levits